

La fitxa policial de Joan Rull, que va ser executat ara fa un segle.

Una coartada perfecta

JOAN B. CULLA i CLARÀ

El cas Rull. Viure del terror a la Ciutat de les Bombes (1901-1908)

Antoni Dalmau

Columna

411 pàgines. 21 euros

Aquest minuciós estudi sobre el que va ser un dels afers de terrorisme més sorollosos a la Barcelona de principis del Noucents apareix en un moment molt oportú: el proper mes d'agost es complirà un segle de l'execució de l'aventurer Joan Rull, i l'estiu del 2009 s'escaurà el centenari de la Setmana Tràgica, amb la qual culmina tota l'època que el llibre analitza.

L'autor, el polític retirat i escriptor Antoni Dalmau i Ribalta (Igalada, 1951), ha explicat que començà a documentar-se sobre el cas Rull amb la idea d'escriure'n una novel·la. No costa gens d'entendre, perquè aquell afer se situa en els intersticis entre la història social i la crònica negra, a mig camí entre la lluita obrera i la delinqüència comuna. Segurament per això, fins ara, la història social acadèmica no s'hi havia interessat gaire. Per fortuna, Dalmau no té els prejudicis ni les dèries dels historiadors acadèmics, i va copsar l'interès del cas Rull, i es va llançar a dissecar-lo i a explicar-lo amb uns resultats brillants.

Però, ¿per què és interessant, per què és important el cas Rull? Fonamentalment, pel context en el qual es desenvolupa: la Barcelona del 1901 al 1908. És a dir, des del

punt de vista del moviment obrer, la Barcelona que va des de la ressaça del procés de Montjuïc fins al naixement de Solidaritat Obrera i la formació de l'atmosfera que esclatarà, un any després, en la Setmana Tràgica. Una ciutat on, des de la doble ruptura política que ha representat, el 1901, el naixement de la Lliga Regionalista i del republicanisme lerrouxista, impera un règim d'opinió, i les eleccions es disputen fins al darrer vot, i tot allò que hi passa —també les bombes que esclaten...— és explotat políticament.

Una Barcelona on el règim monàrquic espanyol s'ha quedat sense base política. On els governadors civils (el duc de Bivona, Francisco Manzano, Àngel Ossorio y Gallardo...) se senten com en *territori comanxe*, envoltats d'hostilitat, sense poder-se refiar de ningú, blanc de totes les crítiques... D'aquí, segurament, llur tendència a pagar confidents com Joan Rull. Una ciutat, a sobre, on el terratrèmol polític de Solidaritat Catalana, el 1907, situa per primer cop el catalanisme en una posició d'hegemonia, i porta Enric Prat de la Riba a la presidència de la Diputació, i fa que aquest s'involucri també en la lluita contra el terror.

Doncs bé, el cas Rull es troba al bell mig de totes aquestes batalles, de totes aquestes línies de fractura. El cas Rull —tal com l'ha analitzat Dalmau— ens permet conèixer i entendre millor la laboriosa reconstrucció de l'anarquisme barceloní durant els primers anys del

segle XX; i ens aporta dades noves sobre el terrorisme àcrata d'aquesta etapa (sobretot, la figura de l'*artífici* francès Maurice Bernardon); i ens il·lustra sobre l'exercici del poder governatiu i el funcionament policial a la ciutat; i ens exemplifica la dura confrontació política i periodística entre catalanistes i lerrouxistes... Fins i tot ens permet conèixer els termes del debat sobre la pena de mort, i què en pensaven Gabriel Alomar o Eugeni d'Ors. I en el relat, tangencialment, hi trobem personatges de la importància de Salvador Seguí (el *Noi del Sucre*), o Joan Peiró, o Francesc Ferrer i Guàrdia, o Alejandro Lerroux.

Lluny de ser només una bona síntesi bibliogràfica, el llibre que comentem és el fruit d'una recerca exhaustiva en arxius catalans, espanyols, francesos, italians i britànics, sense oblidar la rica premsa coetània. Ara, si l'autor ha estat d'una professionalitat rigorosa en l'ús de les eines de l'historiador per tal de trobar informació, a l'hora de processar-la i sintetitzar-la ha posat per davant la seva condició de novel·lista provat. I ens n'hem de felicitar, perquè en resulta un llibre molt ben escrit, amb ritme, amb grapa, que captura l'interès del lector des del principi fins al final.

En síntesi: una coartada perfecta. No la del pobre Joan Rull, que va acabar al garrot vil; sinó la de Dalmau, per oferir-nos un excel·lent fresc sobre la Barcelona d'ara fa cent anys.